

R

REVEIL-SERIE

Geloven in Jezus

JOHANNES TEMMINK

No. 485

JUNI 2012

JOHANNES TEMMINK

Johannes Temmink werd geboren als telg van een predikantengeslacht. Zijn grootvader Engelbertus, overleden in 1718, was predikant te Bleiswijk. Drie zonen werden eveneens predikant: Henricus in Kuilenburg, het huidige Culemborg, getrouwd met een dochter van de bekende Simon Simonides en overleden in 1727; Petrus, predikant aan den Hertzert (Zuid-Beijerland), stierf al op jonge leeftijd in 1713; en Wemmerus, die ook in 1727 overleed, was predikant te Vlaardingen.

De laatste was getrouwd met Cornelia Heinsius. Zij beiden waren de ouders van Johannes, die op 15 juli 1701 te Vlaardingen werd geboren. Hij was een begaafd mensenkind en ging al op jonge leeftijd in 1718 theologie studeren in Leiden. Werd proponent in 1723 en op 25 februari 1725 bevestigd tot predikant in zijn eerste gemeente Korendijk, het huidige Goudswaard in de Hoekse Waard. In 1730 ging hij naar Purmerland, en na ruim een jaar al naar Schoonhoven (1731). Zijn laatste gemeente werd die van de Gasthuiskerk in Amsterdam, waar hij in 1740 de herdersstaf op zich nam. Na een ernstige ziekte werd hem verlof gegeven ook in de andere kerken van Amsterdam te preken, waarbij ongetwijfeld de grote toeloop tot zijn prediking een rol speelde. Velen zijn door zijn prediking gezegend.

Hij bleef ongehuwd en overleed te Amsterdam op 26 oktober 1768.

Van hem zijn vele delen met preken in handschrift nagelaten. Zijn belangrijkste werk is: “Het Hogepriesterlyk gebed van Christus, of verklaring over het zeventiende capittel van het euangelium van Johannes, in XXIII leerredenen”, uitgegeven te Amsterdam door Petrus Schouten in 1769. Toen hij deze preken hield, zagen velen in de gemeente telkens uit naar het vervolg. Mannen van naam spraken hun waardering over de leerredenen. Toen de preken serie was beëindigd drongen velen erop aan ze in druk te laten verschijnen. Maar Temmink was hiertoe niet over te halen. Na lang aanhouden is hij de preken in het net gaan uitschrijven en gaf hij toestemming ze na zijn dood uit te geven. We leren Temmink eruit kennen als een gereformeerde piëtist, die zich beijverde om ‘aller ydelheid en der veelerley verderving van leer en zeden’ te weren, zoals het voorwoord vermeldt. Een preek die hij in 1762 tegen het kermisvieren had gehouden werd alsnog in 1852 uitgegeven.

Na zijn dood was er verschil van mening of hij de welmenende aanbieding van het Evangelie leerde. Zowel voor- als tegenstanders van dit strijdpunt schreven met hoogachting over Johannes Temmink en rekenden hem tot hun geestverwant.

Belangrijker is dat hij met het boek zijn gemeente van Amsterdam een geestelijk testament heeft nagelaten. In de preken wordt ‘verstandig en voorzichtig leiding gegeven, hartsgebreken worden nauwkeurig ontdekt, de gepaste vertroosting en bemoediging zijn bijzonder innemend. Hij wijst op de paden van het recht, opdat de onder het oog gebrachte zonden worden vermeden. Gods gunstgenoten worden bemoedigd’. Aldus het voorwoord van zijn ambtgenoot Johannes Boskoop. Uit alles blijkt dat Johannes Temmink een beproefd en gelovig kind van God was.

Bronnen:

- Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 4, pag. 418-419.
- Het blijvende Woord, Leerdam 1991, deel 2, pag. 203-205.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands. Het is de achttiende preek uit bovengenoemd boek over Johannes 17.

Eerder verscheen in de Reveilserie een preek van Johan Temmink over vers 3 van Johannes 17 (nr. 474, mei 2011).

GELOVEN IN JEZUS

door

JOHANNES TEMMINK

*”En Ik bid niet alleen voor dezen,
maar ook voor hen, die door hun
woord in Mij geloven zullen”.*

Johannes 17:20

In de vorige afscheidsrede, in hoofdstuk 15, toont Jezus in vers 12 Zijn liefde aan Zijn discipelen om een voorbeeld van navolging te zijn. Hij noemt in vers 13-15 verschillende bewijzen van de uitnemende grootheid van Zijn liefde voor hen, en vervolgt dan met onder andere vers 16: ‘Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren.’ Deze verkiezing door Christus kan niet hun roeping tot het apostelschap betekenen, maar moet begrepen worden als een daad die onderscheiden is van wat in

deze tekst volgt: 'Ik heb u gesteld dat u zou heengaan en vrucht dragen, en dat uw vrucht blijve'. Ze is daaraan ook voorafgegaan. Het gesteld zijn is niet een stellen in het ambt, maar een schenken van voorrechten die er zijn om te heiligen en zalig te maken; en deze voorrechten zijn algemener van aard.

Daarom zal Christus met Zijn verkiezing zelfs een eerdere daad dan de krachtdadige roeping bedoelen, en wel die van de eeuwige verkiezing. Het is wel zo dat deze doorgaans met name aan de Vader wordt toegeschreven, maar ze mag ook, zoals voor vele andere goddelijke werken geldt, aan de drie goddelijke Personen toegeschreven worden omdat Zij één zijn. 'Want zo wat Die [de Vader] doet, dat doet ook de Zoon desgelijks', zegt Johannes 5:19.

Deze keuze - die werkelijk gelukkig maakt - schrijft Christus niet aan Zijn gelovige vrienden toe, maar aan Zichzelf: u kiest niet Mij, maar Ik u. Hun keuze om Christus te hebben als hun Heiligmaker en Zaligmaker, is wel gevolgd, maar Zijn keuze om hen te heiligen en te zaligen, is daaraan voorafgegaan. Die keuze is daardoor ook een nieuw en krachtig bewijs

voor de grootheid van Zijn liefde, en daarom moesten zij die navolgen. Die liefde hield Hij niet in en gaf Hij ook vrijwillig, zonder dat enige daad van liefde in hen was voorafgegaan die Hem bewogen heeft.

Dit is in de uitvoering van Zijn voornemen ook wel gebleken, omdat zij Hem niet eens kenden en sommigen van hen juist meer een vijandige houding hadden, toen Hij hen als de Zijnen aannam. En als men - zoals de remonstranten zeggen - een vóórkennis van hun geloof in de Heere Jezus veronderstelt waarom Hij hen uitverkoren zou hebben, dan gaat dat rechtstreeks in tegen Jezus' bedoeling en woorden. Dan zouden hun vooruit geziene vrucht en hun volharding de oorzaak van de verkiezing zijn, terwijl Hij zegt dat ze een vrucht en het gevolg van hun verkiezing zijn. 'Ik heb u gesteld, dat u zou heengaan en vrucht dragen.' Ja, zo'n verkeerde stelling maakt de hele uitspraak tot een leugen. Dan zou hun keuze om te geloven, die voorafging en door Hem voorzien was, een oorzaak of beweegreden van Zijn keuze zijn. Dan zou de Heere Jezus - met eerbied gezegd -

lief hebben die Hem liefhebben; en dat doen de tollenaars ook, Mattheüs 5:46. Dan was er geen uitnemendheid in Zijn liefde, die Hij nagevolgd wil hebben en van hen in hogere mate eist, zoals Mattheüs aangeeft. Bovendien, als Gods liefde alleen gebaseerd zou zijn op beminlijke kwaliteiten en daden van mensen, dan zou die liefde niet eerder beoefend kunnen worden, vóór die kwaliteiten er ook werkelijk waren. Als een bewijs dat de liefde van Christus alleen in Zijn vrij welbehagen gefundeerd is en daarom ook zo groot is, mag dus zeker dienen dat Hij liefhad vóór zij konden liefhebben. Hij had het meest goedertieren voornemen om hen gelukkig te maken nog vóór zij er waren! Zo'n hart en handelwijze had de goede Herder niet alleen voor déze discipelen, maar voor allen die voor altijd behouden zouden worden. Zo'n vrijwillige en alles voorafgaande liefde voor mensen die nog niet leefden of nog vijanden van Hem waren, is ook hier te zien in dit gedeelte van Jezus' gebed, en in mijn tekstwoorden. Jezus vraagt daar genade en heerlijkheid, in het bijzonder voor hen die nog niet

geloofden, maar pas hierna zouden gaan geloven. Hij had toen zojuist vanuit Zijn liefde twee beden uitgesproken voor de reeds gelovigen, namelijk dat zij vruchtbaar zouden zijn en dat hun vrucht mocht blijven.

Nadat de grote Hogepriester over het huis van God eerst voor Zichzelf had gebeden (vers 1-5) en daarna voor de huisgenoten des geloofs die toen bij Hem waren (vers 6-19), gaat Hij nu over tot het derde onderdeel van Zijn gebed om voor het gehele volk van God, dat er was en er komen zou, bij de Vader tussen te treden. Dit gedeelte kan men samenvatten in twee beden: de eerste om genadeweldaden (vers 20-23), en de tweede om verheerlijking (vers 24-26). In de eerste bede gaat het om twee zaken: het uitspreken van Zijn bede (vers 20 en 21), en vervolgens de reden waarom Hij hierop aandringt. Een reden die Hij neemt uit Zijn handelwijze jegens hen (vers 22 en 23).

In het uitspreken van Zijn eerste bede moet men onderscheid maken tussen:

- a. De personen voor wie Hij bidt, vers 20:
En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook

voor hen, die door hun woord in Mij geloven zullen.

- b. De zaak waarvoor Hij bidt, vers 21a: *opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn.*
- c. Het doel waarom Hij dit vraagt, vers 21b: *opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt.*

In deze preek wil ik alleen over het eerste spreken, dus over de personen voor wie Hij zegt te bidden. Ik zal daarbij twee punten in het bijzonder uitleggen:

1. De twee soorten personen, over wie hier gesproken wordt;
2. De voorspraak van Christus voor hen.

1.

Die tweeërlei personen worden als volgt voorgesteld: *Niet alleen dezen, maar ook die door hun woord in Mij geloven zullen.*

1. De eerstgenoemden zijn: *Niet alleen dezen.* Dit zijn de elf apostelen die met Hem van het Avondmaal waren opgestaan en naar Gethsé-

mané gingen. Maar omdat zij tot hiertoe niet alleen als apostelen maar ook als gelovigen in algemene zin werden aangezien, dient men eveneens allen die al geloofden eronder te verstaan. Ik kan mij namelijk niet voorstellen dat de ware Hoge priester in Zijn plechtige voorbede de namen van deze geestelijke Israëlieten niet op Zijn hart zou dragen. Tot de anderen die nog tot geloof zullen komen, behoren zij immers niet. Daarom moeten zij gerekend worden tot de geestelijke hoofden van de gemeente, zoals dat in oude tijden gold voor al de bijzondere leden van elke stam die de naam van stamvader kregen. De hogepriester onder de schaduwdienst van het Oude Testament vertoonde de namen van de twaalf stammen op zijn ambtsgewaad. Dus ‘dezen’ zijn allen die al een heilig en verkregen volk waren. Tot nu toe heeft Hij alleen ‘voor dezen’ gebeden. Maar nu klinkt het anders.

2. *Niet alleen voor dezen.* Die manier van spreken ‘niet alleen, maar ook’ maakt duidelijk dat de volgende beden ook nog voor ‘dezen’ plaatsvinden, maar nu samen met de gelovigen

die op hen zullen volgen. Het is ook mogelijk dat van wat al eerder gebeden is, hier gezegd wordt dat het niet alleen geldt voor hen die al echte gelovigen waren, maar ook voor hen die het in alle hierna volgende tijden nog zullen worden. Het komt geheel en al op hetzelfde neer. Dat de zaken die Jezus in het vervolg zal begeren, ook bestemd zijn voor dezen die nu al discipelen waren, blijkt uit vers 24-26. Want bij de verheerlijkte Heiland zijn, is de belofte aan en de verwachting van alle gelovigen van alle tijden. Christus noemt hen met die algemene beschrijving, *die Gij Mij gegeven hebt*. Hij spreekt van hen die erkend hebben dat Hij de Gezondene door de Vader is aan wie Hij de Naam van de Vader bekendgemaakt heeft. Zo bidt Hij in vers 21 voor de toekomstige gelovigen om samen één te zijn in God, zoals Hij hiervóór, in vers 11, ook al gedaan had. Dus alles wat hier gebeden wordt en door de Heilige Geest is te boek gesteld, is gesproken en geschreven tot onderwijs en troost van Gods volk in alle plaatsen en tijden, tot aan het einde van de aarde, om hen daarin te doen zien wat Christus aan de rechterhand Gods steeds voor hen verzoekt.

Bij ‘dezen’ worden dan nu anderen gevoegd met de omschrijving van ‘*degenen die door hun woord in Mij geloven zullen.*’ Bij twee zaken zal ik hier wat stil blijven staan. Eerst wil ik letten op wat Jezus over deze gelukkige mensen zegt, namelijk ‘die in Mij geloven zullen.’ En vervolgens op het middel waardoor zij zullen krijgen wat over hen gezegd wordt, namelijk ‘door hun woord.’ Het is voor een verklaring van de tekst niet nodig veel over deze dingen te zeggen. Bovendien worden ze vaak en tijdens verschillende gelegenheden breedvoerig behandeld. Daarom ben ik van mening dat het nuttig is mijn gedachten ten aanzien van de aard van het geloof eerst wat uitvoeriger uit te spreken, omdat het heel belangrijk is, en ook door alle orthodoxe christenen niet goed begrepen wordt of althans niet goed onder woorden gebracht.

Wat Christus zegt over hen die Hij in Zijn voorbede insluit, is dat zij in Hem *geloven*. Verschillende handschriften hebben hier de tegenwoordige tijd: die geloven. Dit zou dan te kennen geven dat ‘dezen’ alleen de apostelen

zijn, en ‘die door hun woord geloven zullen’ zijn dan de andere, nu nog levende gelovigen. Maar het kleinste aantal van de in leven zijnde gelovigen werd door het woord van de apostelen bekeerd. Veruit de meesten werden bekeerd door het onderwijs en de wonderen van Jezus Zelf. Deze gelovigen zouden hier dan uitgesloten worden, wat heel ongerijmd is. Ook moet men zich indenken dat Jezus hier, zoals doorgaans in het gebed, al verheerlijkt is. Wanneer Hij dan, terwijl Hij aan de rechterhand van Zijn Vader is, in vers 24 zegt: ‘Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt’, dan moet men zich voorstellen dat de Middelaar altijd leeft om zo te bidden. En spreekt Hij zo altijd, dan moet men toch ‘die allen’ zien als zij die in alle latere tijden tot geloof komen. Zo komt de gedachtegang over deze kwestie met de onze overeen. Wij volgen daarom de onze, die het meest gangbaar is.

Eerst in het algemeen iets over de daad van het *geloven*. Die is, in onze taal uitgedrukt, een daad van het verstand waardoor wij de een of andere boodschap voor waar aannemen. We

doen dit op grond van de verklaring van iemand die in de kwaliteiten van zijn persoon of getuigenis bewijzen van geloofwaardigheid met zich meebrengt. Maar geloven in *iemand*, van wie de Heilige Schrift hier en elders spreekt, zegt nog iets bijzonders, namelijk op iemand bouwen of op hem *vertrouwen*. In die zin komt het geloven in of aan de Heere in het Oude Testament voor in Genesis 15: 6: ‘Abraham geloofde in de Heere, en Hij rekende het hem tot gerechtigheid.’ Zo wordt aan Israël verweten dat zij, hoeveel wonderen en weldaden zij ook ondervonden hadden, toch niet geloofden in de Heere hun God, Deuteronomium 1: 32. En in Psalm 78:22 staat: ‘Omdat zij in God niet geloofden, en op Zijn heil niet vertrouwden.’ Het Griekse woord in onze tekst wordt daarom ook gebruikt waar het niet zozeer gaat om een aannemen van een getuigenis. Goed vertaald is het ook *betrouwen*, zoals in Johannes 2:24, waar staat: ‘Jezus betrouwde hun Zichzelf niet, omdat Hij hen allen kende.’ Het is ook wel *toevertrouwen*, zoals in Lukas 16:11: ‘Zo gij dan in de onrechtvaardige Mammon niet getrouw bent

geweest, wie zal u het ware toevertrouwen?’ Ten slotte is het ook *toebetrouwen*, waarbij we denken aan Romeinen 3:2: ‘Het voordeel der Joden is, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd.’

Zij die zich alleen baseren op de eerste betekenis van het Nederlandse woord *geloven*, als een daad van het verstand, hebben het dus mis. Dat is alleen maar het geven van een dorre en theoretische beschrijving van het zaligmakende geloof, alsof het wezen daarvan enkel bestaat in een vaststelling van het getuigenis van het Evangelie met betrekking tot mijzelf. Het is duidelijk dat in deze woorden van de Heere Jezus nog wat anders in het geloof wordt verondersteld. Want behalve de daad van het verstandelijke aanvaarden van het woord van de apostelen, acht Hij ook een daad van de ziel nodig ten aanzien van Zijn Persoon, waardoor zij in Hem geloven. En voeg hier dan nog bij dat volgens de manier van spreken van de Heilige Schrift de woorden die een of andere daad van het verstand uitdrukken, dikwijls ook de neiging van de wil insluiten. Het is zelfs moge-

lijk dat die woorden vrijwel alléén deze neiging van de wil of de in praktijk gebrachte daad aanduiden. Dit is afhankelijk van de kennis of de aard van datgene waarop het geloof zich richt. Kennen is bijvoorbeeld dikwijls *liefhebben* en *erkennen* (Amos 3:2; Romeinen 8: 29; en vers 3 van dit hoofdstuk). Dat geldt ook voor *gedenken*, als God gedenkt aan Zijn verbond of als mensen aan de dag des Heeren gedenken. Zo is er meer te noemen. Ik meen dus, als ik samenvat wat zojuist gezegd is, dat men het geloof in Christus werkelijk het best omschrijft als de bevindelijke erkenning van Hem met de liefde en de liefdeblijken van onze ziel. Zo wordt het verklaard in het getuigenis van het Evangelie, dat wij toch van harte voor waar aannemen.

Om dit wat dichter bij onze tekstwoorden te brengen, zeggen we nu iets over het Voorwerp van het geloof.

Het Voorwerp van het geloof woord aangegeven met de woorden *in Mij*. Wij kunnen dat hier zien, zoals de Heere Jezus Zichzelf in dit gebed toont. Hij is de Hogepriester, Die op

grond van Zijn volbrachte zoenoffer bidt, vers 19. Hij is de Profeet, Die leert en Gods genadige beschikking aan mensen door Zichzelf en door Zijn apostelen openbaar maakt, vers 6, 8 en 18. Hij is de grote Koning, Die macht heeft over alle vlees en een Beschermer is van Zijn volk, vers 2 en 12. Als déze Heiland is Hij het Voorwerp van het geloof. Hierover zullen we bij een andere gelegenheid uitgebreider spreken. Maar als we spreken over hen die bij Hem zijn, kan dat alleen als we ervan uitgaan dat het geloof aanwezig is. Ook de kennis van Christus in al die facetten door de openbaring van Zijn Geest, Die verlichte ogen van het verstand moet werken. Dat zien we in vers 3: ‘Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen ... en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.’ Door dit geestelijke licht in het getuigenis van het Evangelie ontstaat die andere daad van het verstand, namelijk dat sterk overtuigd zijn en vast geloven dat Christus ook werkelijk zo is als Hij ons in het Evangelie wordt voorgehouden. Maar dan moet hier wel bijkomen wat we zojuist al zeiden naar aanleiding van de betekenis

van de grondwoorden, namelijk het wezen van een werkelijk beoefend geloof. Dat zijn de uitgangen van onze genegenheid tot Hem, en een daadwerkelijk belijden van Hem voor onszelf, zoals Hij is. Als de ziel geheel en al van haar ellende overtuigd is en ze kent en gelooft de zaligheid door Hem Die zo gepast is om haar ellende weg te nemen, dan kan het niet anders of ze krijgt werkzaamheden ter wille van Hem. Alles wat haar van Jezus gezegd wordt, is voor haar in het bijzonder noodzakelijk en dierbaar. Ze krijgt honger en dorst naar Zijn gerechtigheid, Mattheüs 5:6. Ze wil Hem voor zichzelf hebben. Ze keert zich tot Hem en neemt tot Hem de toevlucht, zo goed als ze kan. Ze biedt zichzelf aan om volgens Zijn eigen getuigenis door Hem gezaligd te worden. Als ze enigszins Zijn gewilligheid ook ten aanzien van haar mag zien, geeft ze zich aan Hem over. Ze stelt zich in Zijn handen, en vertrouwt zich aan Hem toe. Dan kan Hij aan haar doen en geven, waarvan ze weet dat Hij dat voor zondaren ter beschikking heeft. Als de mens het daar, bij Hem, voor zichzelf zoekt en aanneemt, laat hij metterdaad

zien dat hij het getuigenis van God gelooft dat in de Zoon het eeuwige leven is. Ik sla nu korthedshalve de bekende verwijsteksten over waarin met de woorden ‘honger en dorsten’ over het zaligmakende geloof gesproken wordt. Wat nu de tot zichzelf terugkerende geloofsdaad of de verzekering betreft, is de ziel in die gestalte zich zeker bewust van haar gelovige handelen, en zij meent dan ook oprecht wat ze ten aanzien van Christus doet en verklaart. Maar als in een latere tijd het licht in de ziel en de werkzaamheden van de ziel afgenomen zijn, kan ze veel vrees hebben en aan bestrijding onderhevig zijn of het omhelzen van Christus van haar kant bezien wel oprecht is geweest. Daarom is ze dikwijls niet zo ruim in haar vertrouwen over haar aandeel aan Jezus en de zaligheid, terwijl ze toch echt een gelovige geworden is en ook blijft.

Ik meen dat ik daarvan bewijzen in het Woord vind. De Kananese vrouw was er niet van verzekerd dat zij geholpen was, maar er bleek in haar alleen een sterke hoop en een intens aanhouden in haar ziel te zijn om geholpen te

worden. Toch krijgt zij daarop van Hem, Die alleen de onfeilbare toets van een oprecht geloof heeft, dit antwoord: ‘O vrouw, groot is uw geloof, u geschiede gelijk gij wilt’, Mattheüs 15:28. De hoofdman in Kapernaüm doet niets anders om de redding van zijn dienaar bij Jezus te zoeken, dan die hartelijk en ootmoedig te begeren, en te pleiten op de macht en algenoegzaamheid van de Heiland. Toch verklaart Jezus in Lukas 7:9: ‘Ik heb zo’n groot geloof zelfs in Israël niet gevonden.’ Hoewel in deze woorden ook wondergeloof aanwezig was, denk ik toch dat het met het zaligmakende geloof gepaard ging. Als een dergelijk geloof nu niet voor echt gehouden mag worden, ben ik bang dat wij vele rechtvaardigen zullen bedroeven, of te dicht in de buurt komen van hen die een algemene genade en de afval der heiligen voorstaan.

Het is mij niet onbekend dat om aan een verzekerd vertrouwen vast te houden, uitlatingen van vroegere, belangrijke godgeleerden en van onze eigen belijdenis tegen deze verklaring naar

voren worden gebracht. Inzonderheid wordt zo onze Heidelbergse Catechismus met antwoord 21 uitgelegd. Daar vooral stelt men dat een oprecht geloof beschreven wordt als ‘een vast vertrouwen (...) dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid door God geschonken is.’ Daarop wordt verschillend gereageerd door een aantal gerespecteerde auteurs. Maar voor mijzelf geloof ik dat men doorgaans het woord ‘schenken’ in een andere betekenis opvat dan het opgevat moet worden. Ik denk namelijk dat men dit niet zo kan zeggen.

Als ik geloof dat ik iets *al in bezit heb*, dient mijn geloof niet meer om het in eigendom te *krijgen*, of zelfs niet om van dat eigendom verzekerd te zijn. Het geloof dat ik voor God rechtvaardig ben, is immers al de verzekering van die weldaad in mijn hart. Een geloof om rechtvaardiging te krijgen zal er dan hoege-naamd niet meer aan te pas komen. Als men het schenken ziet als een daadwerkelijk in bezit stellen, is het voor mij altijd merkwaardig geweest waarom dan de woorden eraan

toegevoegd zijn dat niet alleen aan anderen vergeving van zonden geschonken is. Bemoeit de ziel die werkzaam is ten aanzien van haar eigen geloof ter rechtvaardiging, zich dan zo veel met wat anderen hebben of zeker weten te hebben? Daarom doet men er beter aan het schenken op te vatten als een daad van *aanbieden* of *toereiken*. Dat aanbieden maakt mij nog niet tot de daadwerkelijke bezitter, voordat ik mijn hand uitsteek, het toegereikte aanneem, en mij dus toe-eigen. Zo opgevat zie ik dat de zinsnede ‘dat de gerechtigheid niet alleen aan anderen, maar ook aan mij geschonken is’ op een heel gewone manier haar plaats inneemt. Want de ziel die wel zeker weet en alles voor waarachtig houdt wat haar door Christus geopenbaard wordt, en die ook door een besef van haar ellende Hem voor zichzelf zo nodig heeft en begerenswaardig acht, durft meestal niet direct al te geloven dat Hij er voor haar zal zijn. Ze kan ook niet zo gemakkelijk komen tot de daad van persoonlijke toe-eigening voor haarzelf, hoe begerig ze daarnaar ook mag zijn. De ziel gelooft wel dat Hij voor zondaren in de wereld is

gekomen, maar is altijd bang dat het voor anderen is, die niet zo langdurig of zo zwaar gezondigd hebben, of meer verootmoedigd en ernstiger zijn. Maar de Heidelbergse Catechismus wil duidelijk maken dat de ziel om gelovig te kunnen toetasten niet alleen de algemene aanbidding aan anderen moet geloven, maar ook de persoonlijk gerichte aan haarzelf. Als ze er licht in krijgt dat Jezus zulke zondaars hebben wil als zij is, en dat Hij haar in het bijzonder dat heil aanbiedt, dan kan en durft zij dat ook aannemen, en wordt het pas werkelijk iets van haar. Dat is nu het aannemen van alle weldaden van Christus, waarover in antwoord 20 van de Heidelbergse Catechismus gesproken wordt. Dit gebeurt als zij dat persoonlijke schenken, geven of aanbieden van God aan haar gelóóft. Dat de opstellers van de Catechismus dit schenken zo hebben opgevat, dat mijn daad van aannemen er aan te pas moet komen vóór ik het daadwerkelijk in bezit *heb*, kan verder blijken uit antwoord 60 van de Catechismus. Daarin doet ze de gelovigen uitspreken ‘dat God mij de volkomen gerechtigheid en heiligheid van

Christus schenkt en toerekent (...) in zoverre ik zulk een weldaad met een gelovig hart aanneem.' Als ik het al heb, komt er geen aanneemen aan te pas.

Maar het wordt hoog tijd om van deze uitweiding terug te keren. Nu we over de aard van het geloof in Christus gesproken hebben, willen we verder gaan.

Dan verdient het onze aandacht dat de Heere, als Hij de personen aanduidt voor wie Hij bidt, alleen het feit van hun geloof meldt. Hij spreekt over geen enkele andere eigenschap, die zij toch ook moesten hebben. Hij zegt niet dat Hij bidt voor hen die zo veel *weten* van het Woord der gerechtigheid, maar voor hen die in dat Woord *geloven*. Hij zegt ook niet: voor zulke *boetvaardige* of zulke *deugdzame* mensen. Al die dingen zijn goed en nodig. Maar alleen het geloof geeft de betrokkenheid weer op Jezus' offerande en voorbede. Hoeveel een mens ook heeft, als hij het geloof mist, is hij zonder Christus en zonder hoop. En wat hem ontbreekt, zal hij ontvangen als hij in Christus gaat

geloven, want alle andere dingen die hij nodig heeft, zullen uit het geloof in Hem voortkomen. Ook maakt de Heiland geen onderscheid tussen personen, of zij nu besneden of onbesneden zijn, en of ze nu tot het eenvoudige dienstpersoneel of tot de aanzienlijke burgerij behoren. Het is niet belangrijk wat hun kwaliteiten zijn of wat hun positie is, en evenmin of er sprake is van een verschil tussen een zwak of een sterk geloof. Wie slechts in Jezus gelooft, mag met zijn naam en alle andere namen in Zijn liefhart gegrift zijn (Galaten 5:6, Kolossensen 3:11).

3. Het derde waarop we moeten letten, is dat ten aanzien van deze bepaling geldt dat ze in de toekomstige tijd vermeld staat: *die geloven zullen*. Christus weet dat er in de toekomstige tijd mensen zullen zijn die door de prediking van de apostelen gaan geloven. Hij weet ook met hoeveel en wie ze zijn. Al hield men Hem maar voor een gewoon mens, Hij Die de Schriften kende en op de goede wijze verstond, kon daaruit weten dat een grote schare van mensen

Zijn woord gaarne zou aannemen, al werd Hij nu door het gehele Joodse volk verworpen. Kijk alleen maar naar Jesaja 49:6-7, waar staat dat Hij tot heil zou zijn tot aan de einden van de aarde, zodat koningen en vorsten zich voor Hem zouden neerbuigen. In hoofdstuk 53:10-12 was beloofd dat Hij zaad zal zien als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld heeft, en dat Hij velen rechtvaardig zal maken, een deel onder velen zal ontvangen en de machtigen als een roof zal delen. En in hoofdstuk 55:5 staat: 'Het volk dat U niet kende, zal tot U lopen.' Zo zijn er heel veel andere profetieën zoals deze. Naar Zijn Godheid kende Hij degenen die de Zijnen waren en daartoe in Zijn eeuwige Raad waren uitverkoren. Ja, zie naar Hem als Middelaar. De rol met namen van hen die ten eeuwigen leven waren opgeschreven, waren aan Hem - als ik zo mag spreken - overhandigd, waardoor Hij hen zó in liefde kende dat Hij voor hen in de dood ging. Onbekende en niet nader bepaalde personen konden de voorwerpen van deze liefde immers niet zijn. Aan ieder van hen kon Hij op Zijn tijd de gaven van de Geest

toedienen om het verworven heil toe te passen. Daarom wordt van de uitverkorenen gezegd dat zij geschreven zijn in het Boek des levens des Lams, Dat geslacht is, Openbaring 13:8. Hij wist van wie de namen geschreven waren in de hemelen, Lukas 10:20.

Als het geloof de grote zaak is, waardoor wij te maken krijgen met Christus en Zijn heilrijke voorbede, dan is het de moeite waard om te onderzoeken hoe men aan dat geloof komt. De Heere noemt het middel: door het Woord.

Het woord van de apostelen betekent niets anders dan de leer van het Evangelie tot zaligheid, die in vers 4 Gods Woord werd genoemd. Datzelfde noemde Jezus ‘Mijn woord’ (Johannes 14: 23-24), omdat Hij het als de Gezant van Zijn Vader heeft verkondigd. Om diezelfde reden, namelijk dat zij als gezanten van Hem in Zijn Naam dezelfde boodschap uitdragen, noemt Hij het ‘hun woord’. Zo luidt het ook in Johannes 15:20: ‘Indien zij Mijn woord bewaard hebben, zij zullen ook het uwe bewaren.’

Het Evangelie van Christus noemt Paulus in Romeinen 1:16 en 2:16 ‘mijn Evangelie’.

Maar als er gesproken wordt van degenen die door dit woord zullen geloven, kan men zich afvragen of men dit moet beperken tot hen die tijdens het leven van de apostelen als gevolg van hun prediking zijn bekeerd. Moet dit zich niet ook uitstrekken tot allen die ook in alle latere eeuwen door hun geschriften zullen worden toegebracht? Enigen kiezen voor het eerste; en voor zoveel ik zien kan, is dat alleen omdat de wereld die de zending van Christus zal geloven (vers 21), naar hun mening moet worden onderscheiden van hen die door dit woord geloven. Zo kunnen zij die door het woord van de apostelen geloven, niet allen zijn die ooit overal ter wereld tot bekering gebracht zullen worden, maar alleen de gelovigen uit de tijd van de apostelen. Door deze gelovigen zou dan in het vervolg het Evangelie over de hele wereld met vrucht verbreed worden.

Maar wat vers 21 betreft, zal blijken dat men die gelovigen wat dit betreft niet hoeft aan te merken als andere, verschillende personen.

Daarom geldt voor hen hetzelfde, omdat in degenen van vers 21 wordt bevestigd wat gezegd is van hen die in vers 20 worden genoemd. Daar komt nog bij dat het toebrengen van de uitverkorenen in alle eeuwen en landen ter wereld met meer recht wordt toegeschreven aan het woord van de apostelen dan aan hen die door hun dienst de eerste bekeerden werden. Want als u op het dienstwerk ziet dat die laatsten persoonlijk hebben gedaan, dan merkt u dat zij het Evangelie maar één generatie verder konden brengen dan de apostelen, en waren zij dus niet geschikt om alle uitverkorenen in alle tijden te bereiken. Hun geschriften konden in latere tijden wel tot stichting zijn, maar dat gold in veel sterkere mate voor de apostolische brieven, die door Gods onfeilbare Geest waren ingegeven en te boek waren gesteld als een middel tot en een richtsnoer voor het geloof. Daarom is de gemeente der gelovigen ook alleen gebouwd op het fundament van de apostelen en de profeten. Als men denkt dat in deze tekst toch alleen de eerste gelovigen bedoeld zijn, dient men onder hun woord alleen

het gesproken woord te verstaan en niet ook het woord dat geschreven is. Er zijn echter mensen bewogen tot het geloof in de tijd dat de apostelen leefden, die hen nooit werkelijk gezien hebben (zie Kolossenzen 2:1), en dus alleen door hun geschriften zijn overtuigd. Moeten we dan toch vanuit deze tekst de conclusie trekken dat zij die niet door een hoorbare stem tot geloof zijn gekomen, van dit gebed worden buitengesloten? Dat zou ongerijmd zijn. Of moeten we menen dat alleen zij worden ingesloten voor wie het lezen van de brieven der apostelen het middel tot het geloof was tijdens hun leven, maar niet in latere tijden? Nee, daarvoor is natuurlijk ook geen grond. Daarom neem ik het in de meest ruime zin van het woord, namelijk het woord dat de apostelen geschreven en gesproken hebben. Dat is in alle windstreken van deze wereld en in alle eeuwen een middel tot geloof geweest voor allen die het gehoord of gelezen hebben of die het woord door de prediking in latere tijd hebben gehoord.

Dat dit woord een middel is waardoor mensen tot geloof komen, is ook bekend door andere getui-

genissen. In Galaten 3:2 wordt gesproken over de prediking des geloofs; en in Romeinen 10:8 over het woord des geloofs. In Romeinen 10:14 wordt gevraagd: ‘Hoe zullen zij in Hem geloven, van Wie zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder die hun predikt?’ In vers 17 komt dan de conclusie: ‘Zo is dan het geloof uit het gehoor; en het gehoor door het Woord Gods.’ Er is geen zaligmakend geloof, waar geen openbaring van het Evangeliewoord is; en alleen zij die door dat middel het geloof ontvangen hebben en op de zaligheid mogen hopen, zijn degenen voor wie Christus bidt. Dat leert Hij hier ook in onze tekst, waar Hij Zijn voorbede voor hen tot hen begrenst. Daarvoor zijn ook belangrijke redenen en duidelijke bewijzen te geven.

Niemand van hen die buiten dit Woord leven, weet immers de weg hoe een zondaar behouden kan worden. Het is vanuit de handelingen en de geschriften van heidenen aan wie de verborgenheid van het Evangelie niet is bekendgemaakt, heel duidelijk welke dwaze en gruwelijke wegen zij ingeslagen hebben om de gunst van hun goden te verwerven. Het beste wat zij konden bedenken, was het betrachten van zedelijkheid

en deugzaamheid volgens de hun ingeschapen wet; maar daaruit zal geen vlees gerechtvaardigd worden.

De leerstukken en verborgenheden die moeten worden gekend en geloofd om zalig te worden, zijn ook volstrekt buiten het bereik van de wijsheid van alle mensen. Nooit is het in het hart van wie dan ook opgekomen, welk onverbreekbaar verband er is tussen onze zaligheid en de drie-enige God, de menswording van Gods Zoon, Zijn verdienend werk ter verzoening en andere elementen uit de leer der zaligheid. Het hoogste waartoe wij in staat zijn, is te geloven dat God in Zijn volstrekte macht een weg kan uitvinden om de hulpeloze zondaar met Hem te verzoenen, en daardoor een flauwe hoop te koesteren op wat vage kennis van Zijn barmhartigheid. Maar of de Heere dat wil doen of gedaan heeft, wat het middel is en waar wij dat zoeken moeten, dat alles blijft altijd in het duister 'als een verborgenheid, die van de tijden der eeuwen verzwegen is geweest', Romeinen 16:25.

Zelfs wanneer dat alles op het bevel van de

eeuwige God wordt bekendgemaakt om tot de gehoorzaamheid van het geloof te komen, zijn de voornaamste onderdelen van dit Woord nog geen voorwerpen van kennis maar van geloof. Het zijn geen zaken die wij met ons verstand begrijpen, maar we moeten ze geloven op het getuigenis van God. Als wij met ons natuurlijk verstand daarbij konden komen, gaat het ons als de Grieken die wijsheid zochten, en wordt het woord des kruises ons een dwaasheid, 1 Korinthe 1:22-23. Als de filosofie ons de verborgenheid van het geloof wil doen begrijpen door logische redeneringen en het maken van vergelijkingen, dan verduisteren zij juist het geloof en ontluisteren het. Ook als deze filosofie op passende wijze blijft binnen haar eigen grenzen, dan is ze wel van groot nut om veel geloofswaarheden op te helderen en het goddelijke gezag van het Woord te bevestigen, maar dan is zij nog geen middel tot het geloof. Laat ieder die ooit met het hart geloofd heeft tot rechtvaardigheid, eens zeggen wat zijn ziel heeft overtuigd. Was het de geleerdheid en het aantrekkelijke van de gedachteconstructies,

de helderheid van de menselijke logica en de kracht van de betogen? Of was het alleen het goddelijke licht en de kracht waarmee Gods Woord de ziel aansprak? Dikwijls leert de bevinding dat een enkel woord over een bepaalde zaak kracht deed, zonder dat de spreker er een bijzondere bedoeling mee had. Zoals de man die met zijn in eenvoud afgeschoten pijl het hart van Achab trof, 1 Koningen 22.

Hieruit blijkt dus wel dat het woord niet de oorzaak is, maar alleen het middel tot het geloof, omdat de Heilige Geest de enige Werkmeester van het geloof is. De Heere kan ook door andere of zonder middelen het geloof werken. Maar toch heeft Hij nergens geleerd dat Hij dat ook wil doen, maar wel het tegendeel; zie maar naar Romeinen 10:14 en andere plaatsen. Ook is er nooit een voorbeeld bekend geworden van iemand die het zaligmakende geloof had, zonder ook maar enkele publieke bekendmaking van het Evangelie. Wij zien integendeel dat de Heere Zichzelf nauwgezet aan de weg van Zijn instellingen heeft gehouden door het geloof

te werken door Zijn Woord. Als een engel aan Cornelius verschijnt om hem bekend te maken dat God - nog in algemene termen gesproken - in ontferming aan hem gedacht heeft, dan geeft Hij hem de opdracht Petrus vanuit Joppe te ontbieden, omdat deze hem zal zeggen wat hij moet doen, Handelingen 10: 5-6. De engel had hem evengoed dat onderwijs kunnen geven, maar die wijst hem de weg van Gods instellingen aan om het geloof uit de prediking van het Woord van God te ontvangen. Ja, de verheerlijkte Jezus verschijnt aan Saulus op de weg naar Damascus. Hij overwint die doldrieste man en maakt hem tot een boetvaardige zondaar. Toen hij vroeg 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' kon Jezus Zelf hem dit ook zeggen, en hem beter onderwijs geven in de leer van het geloof dan Ananias. Maar toch volgt Hij Zijn eigen wijze van doen, en wijst Hij hem naar de stad waar Ananias hem de middelen om tot geloof te komen zal toereiken, Handelingen 9:5. Het geloof is dus uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods!

2.

In de tekst wordt van ‘dezen’ gesproken. Zij alleen zijn met degenen die al geloven de gelukkige mensen, aan wie Jezus hier denkt en aan wie Hij eeuwig zal denken, als Hij in Zijn Koninkrijk zal gekomen zijn. Want Hij zegt: *Ik bid voor dezen.*

In een eerdere preek over vers 9 is het woord ‘bidden’ uitgelegd, en ook wat we eronder moeten verstaan. We hebben daar ook laten zien dat het woordje ‘voor’ vanuit het Grieks ook vertaald kan worden met ‘om’. Dat zou hier wel goed kunnen passen. Jezus verklaart dan dat Hij alles wat Hij tot nog toe gebeden heeft niet alleen vraagt om of ter wille van dezen die het horen en daarvan voor zichzelf nog profijt moesten ontvangen. Maar ‘dezen’ hadden dit alles ook nodig om of ter wille van hen die nog tot geloof zouden komen, en voor wie zij met de ontvangen gaven ook tot nut zouden kunnen zijn. Of nog anders: Ik bid dit alles niet alleen voor dezen om hun te leren welke zaligheid zij mogen verwachten, maar ook om of ter

wille van die anderen, zodat ook zij in alle volgende eeuwen mogen weten hoe groot de liefde is die Ik heb voor Mijn volk, en welke grote voordelen Ik voor hen heb weggelegd. In de letterlijke zin kunnen wij dat Griekse woordje het beste weergeven met ‘voor’; Jezus bidt tot hun voordeel en Hij bidt als hun Voorspraak.

Er zijn nog enkele belangrijke zaken die ik vanuit deze woorden naar voren moet halen, want hier wordt allereerst duidelijk geleerd hoe oneindig belangrijk het priesterschap van Christus is, en hoezeer Zijn offer voldoende is voor het hele geslacht van de uitverkorenen. Want zo ver Zijn voorbede zich uitstrekt, zo ver reikt ook het offer als het fundament van deze voorspraak. Zo’n offer was er niet in de oudtestamentische schaduwdienst. Want dat offer dat jaarlijks vernieuwd werd, ‘kon nimmermeer heiligen degenen die daar toegingen’. Maar van Christus mogen wij roemen: ‘Met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden’, Hebréeën 10:1,14. Vervolgens is het goed om vers 9 van dit

hoofdstuk te noemen tegen de dwaalleer van de algemene, voor iedereen geldende genade en verlossing. Daarin zien we namelijk een bewijs dat Jezus niet voor allen geofferd kan hebben, omdat Hij niet voor allen bidt. Maar sommigen nemen dan hun toevlucht tot de woorden van onze tekst om te verklaren, dat Christus daar nog niet voor allen bidt, maar dat Hij vervolgens blijkens ons vers nog voor anderen zal bidden; en dat zou dan zijn voor degenen die nog tot geloof zullen komen. Maar ook met dit schijnbaar sterke argument staan zij niet sterk. Want zo zeker als het is dat het geloof niet in het bezit is van allen (2 Thessalonicenzen 3:2), zo zeker wist de Heere Jezus dit ook. Als het dan waar is dat Hij alleen maar bidt voor hen die zullen geloven, dan is het ook waar dat Hij niet bidt voor de gehele wereld. Het bewijs vanuit vers 9 houdt zijn volle kracht.

Men mag hier ten slotte ook wel met verwondering zien hoe ver de liefde van de Heiland gaat en hoe vrij die is ten opzichte van de Zijnen. Zij zijn óf nog niet geboren, óf velen van hen zijn in hun huidige bestaan nog walgelijke

voorwerpen van Zijn heilige haat en afkeer. Er leven er die nu nog hoereerders zijn, afgodendienaars, overspelers, ontuchtigen en die bij mannen liggen. Er zijn er die nu nog dieven zijn, gierigaards, dronkaards, lasteraars en rovers. Toch heeft Hij hen reeds zo vrijwillig lief, dat Hij aan hen denkt bij Zijn Vader, hun ten goede. Want tegen de Korinthiërs die gelovig geworden waren, zegt Paulus in 1 Korinthe 6: 10-11: ‘En dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen’, en wat er verder volgt. Er zijn er die vandaag dorsten naar Zijn bloed, en voor die verdoemenswaardige haat de volgende dag ontzaglijk boete willen doen. Dat weet Hij, en toch dorst Hij hier naar de zaligheid van zulke mensen. Want dat Hij ook hen in Zijn liefdevolle voorbede heeft ingesloten, heeft de uitkomst later geleerd, toen ook velen die aan Zijn dood schuldig waren, het dierbaar geloof hebben ontvangen, zoals duidelijk wordt uit Handelingen 2 en 3, en andere plaatsen. Zo blijkt ook hier dat Hij de profetie vervult van Jesaja 53: 2, dat Hij voor de overtreders gebeden heeft.

Als Zijn discipelen bij het horen van dit deel van het gebed ook harten gehad hebben om op te merken, dan hebben ze er veel in gehoord, dat hun in deze omstandigheden aangenaam in de oren moest klinken. Door deze onfeilbare voorzegging dat er hierna nog velen zullen zijn die in Hem gaan geloven, konden ze zich wapenen tegen alle ongelovige bezwaren van het hart. Die kwamen namelijk met veel kracht op, toen zij zagen dat hun Heere door allen werd verlaten, door de hele wereld veracht, en door boosaardig ongeloof ter dood gebracht. Dan hebben zij ook met veel vrees kunnen horen (vers 14-15 en 18) dat zij in de wereld moesten blijven en aan die vijandige wereld de boodschap moesten brengen, die voor haar zó ergerniswekkend was dat ze hun Meester als een godslasteraar van het leven heeft beroofd. Wat stond hun te wachten! Maar hier konden de discipelen ook horen dat toch niet de héle wereld tegen hen zou opstaan, maar dat er ook nog mensen zouden komen die hun lieve Jezus gaan eren en dienen, en daarin op een hartelijke wijze één met hen zullen zijn.

Als zij op het gewichtige apostelambt zagen én op hun eigen onbekwaamheid, moesten ze wel met heel veel schroom zeggen: Wie is tot deze dingen bekwaam? Maar hier hebben zij een duidelijke belofte dat het welbehagen des Heeren door hun hand gelukkig zal doorgaan. Ze zullen het onschatbare voorrecht hebben om in dienst te zijn van de Heere Jezus, Zijn Naam en Koninkrijk uit te breiden, en kostelijke zielen van mensen voor de eeuwigheid te behouden. Want Christus stelt hier duidelijk dat er zullen komen, die door hun woord in Hem gaan geloven.

TOEPASSING

De inhoud van onze tekst is in alle tijden en plaatsen vooral voor hen die door Christus in deze woorden zijn begrepen, een grote reden tot blijdschap en dankbaarheid. Als we door het Woord van God ook werden bewogen om in Christus te geloven, mogen wij die inhoud op onszelf achteraf toepassen. Maar velen die de naam van christen dragen en zelfs het geloof in Hem belijden, hebben tot nog toe voor zichzelf

geen grond om zich dit geluk toe te eigenen.

Zij die het Evangeliewoord verwerpen en zelfs bestrijden en lasteren, zijn het sterkste bewijs van het tegendeel. Hun helse vijandschap gaat zelfs zover dat zij in woord en geschrift ook anderen van het geloof hierin proberen weg te trekken. Deze uitdrukking ‘helse vijandschap’ is niet te hard. Elymas, die de Cypriotische stadhouder van het geloof trachtte af te houden, wordt door Paulus ‘een kind des duivels’ genoemd, ‘vol van alle bedrog en van alle arglistigheid, en een vijand van alle gerechtigheid’, Handelingen 13:8-10. Ik noem hun geschriften niet, die ik óf zelf met vrees en beven heb ingezien óf door bijbelgetrouwe ooggetuigen heb horen noemen, maar de vrienden van deze rampzalige mensen scherpen hun godslasterlijke tong en pen het meest met de zaligste verborgenheden van dit Evangeliewoord. Daarmee wordt gespot op een wijze waaraan ik niet zonder schrik kan denken. Hun geschriften worden immers aangevoerd als een bewijs dat het goddelijke Woord onbetrouwbaar is. Maar

al zou de waanwijsheid van die gedrochtelijke geschriften nog wat lijken, er wordt dwaas en ten hoogste onredelijk in geredeneerd. Velen van hen stemmen ten aanzien van God met de mond nog in met een omschrijving van Hem als een oneindig en volmaakt Wezen. Maar hoe kan dan iemand met eindige, tijdelijke kennis en die daar ook mee te maken heeft in het onderzoek van al het geschapene en van zijn eigen wezen, dan nog eisen dat hij alles van de Oneindige moet begrijpen? Hoe kan zo iemand eisen dat als God over Zichzelf spreekt, Hij dan niets zou mogen zeggen waar dit mensje met zijn verstand niet bij kan? Laten die leugensprekers eens met een ontwerp komen waarin ze de kennis van en de dienst aan God ontvouwen, op zo'n wijze dat er een goddelijk fundament van waarheid, godsvrucht en troost in ligt. Ik weet wel dat zij dan de weinige overblijfselen van de in ons verwoeste natuurlijke religie zullen noemen. Maar zonder nog te spreken over de twisten die zij daarover onder elkaar hebben en de grote gebreken in die voorstelling, wilde ik wel eens eenvoudig wat vragen.

Dan moeten we de dingen van het toekomstige leven overigens wel met wat minder vooroordeel en met wat meer ernst tegemoet treden dan meestal gebeurt. Ik wil dit aan hen vragen: Wie heeft ooit bij het sterfbed gestaan van iemand die het Woord van God gekend heeft, en toen berouw had dat hij er geloof aan geschonken had? Zijn allen die in dat benauwde uur bevreesd zijn voor het eeuwige verderf en voor Gods toorn, daarom zo benauwd omdat zij dit Woord veracht, niet oprecht geloofd en niet gehoorzaamd hebben? Zijn er juist niet heel vreselijke voorbeelden van vele van die ten onrechte zo genoemde ‘sterke geesten’, die door de aanvallen van de koning der verschrikking met het meest wanhopige gevoel van de hel in hun hart, tot hun veroordeling moesten getuigen dat het Evangelie waar was?

Het kan zijn dat de god van deze eeuw u niet zo zeer heeft verblind, zodat u in algemene bewoordingen toestemt dat de Bijbel Gods Woord is. Maar toch kunt u zich niet scharen onder de gelukkige gelovigen. Ja, u hebt zelfs

niet het rechte begrip van het woord ‘geloof’ en begrijpt niet wat nu het meest nodig is om zalig te worden. U hebt er ook geen zin in, en u maakt er evenmin werk van om dat aandachtig te onderzoeken. In de meeste huizen vindt men Gods Woord, maar bij velen ligt het maar zelden opengeslagen. Sommigen die wat godsdienstiger zijn, lezen er dagelijks een bepaald gedeelte uit en zijn er heel tevreden over als dat weer gebeurd is, zonder dat ze de bedoeling hebben om daardoor iets van Christus te leren kennen en vinden. Wat is dat anders dan vormendienst? Het komt ook voor dat men alleen maar wat genoegens scheidt in de geschiedenissen die erin verteld worden en dat men daar aandacht voor heeft. Of het gaat om het vluchtige snuffelen in duistere en moeilijke zaken, om het verstand te scherpen en te pochen dat men er ook heel wat van af weet. Maar ondertussen gaat u met alle ijver waarmee u de Heilige Schrift tegemoet treedt en met al uw kennis ervan verloren, als zij voor u niet een middel tot geloof en bekering wordt.

Want hoe hoog u het Woord ook acht, hoeveel u er ook van begrijpt, en wat u daaruit ook van Jezus hebt mogen leren kennen, het zal er voornamelijk op aan komen dat u de beloften van zaligheid daaruit met zekerheid op uzelf mag toepassen. Jezus bidt voor geen anderen in de tekst, dan voor hen die door dat Woord in Hem geloven. Dat moet het dan ook zijn waarover een nauwgezet zelfonderzoek dient te gaan, de vraag namelijk of wij tot deze gelovigen behoren.

Als de ziel ooit oprecht in de Heere Jezus kan en mag geloven, is het beslist nodig dat zij bij het licht van Woord en Geest zichzelf heeft leren kennen in een toestand, waarin Jezus de enige gepaste Helper voor haar wordt. Dat geldt in alle opzichten waarin het Woord Hem aan ons bekend maakt. De ziel zal moeten weten van haar niet te betalen schuld bij God, en van het onvermijdelijke doodvonnis dat daarom op haar rust. Alleen dan kan zij de hand leggen op deze Offerande en welgemeend vragen: 'Wees mij tot een Priester en Vader'. Ze zal

zich bewust moeten zijn van haar volstreckte blindheid om ooit zaligmakende waarheden te verstaan - zelfs de meest bekende - als ze zonder goddelijke verlichting van het hart blijft. Alleen door die verlichting zal de ziel tot Christus komen om van Hem als Profeet woorden van zaligheid te horen. Ze zal haar dodelijke onmacht tot geloof en bekering en haar gebondenheid onder de slavernij van de zonde moeten ondervinden. Pas dan zal ze de almachtige hand van de Sterke te hulp roepen om haar als een buit uit het geweld van de sterk gewapende vijand te roven en haar tegen hem te beschermen.

Vóór iemand oprecht kan geloven, moet hij Jezus kennen. Niet oppervlakkig met een beetje verstandelijke kennis, want zo kan ook de duivel zeggen: 'Jezus ken ik', Handelingen 19:15. Hij moet Jezus kennen door de verlichting van de Heilige Geest en door een goddelijke openbaring van Hemzelf aan de ziel. Alleen diegene kan Hem pas echt leren kennen, die met Paulus mag zeggen: 'Het heeft God behaagd (...) Zijn Zoon in mij te openbaren', Galaten 1:15-16.

Uit deze kennis komt de ware werkzaamheid van het geloof voort. Die bestaat niet alleen uit enkele wensen om door Hem behouden te worden, maar in een werkzaam hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid en gemeenschap. Het is geen echt hongeren en dorsten dat tevredengesteld wordt zonder eten en drinken! Ik wil maar zeggen, dat mensen nog niet echt de zaligheid begeren en zoekende zielen zijn, als zij zich daar alleen voor hóúden. Ze weten van de belofte die hun gedaan is, kunnen op grond daarvan een conclusie voor zichzelf trekken en houden zich verzekerd van hun genadestaat. De zaligspreking ten aanzien van hongeren en dorsten wordt echter niet uitgesproken omdat dit al de zaligheid betekent, maar omdat zij van wie dit werkelijk geldt, ook echt verzadigd zullen worden. Daarom kan niemand ten aanzien van zichzelf al verzekerd zijn dat hij echt hongert, en niemand die echt hongert al tevredengesteld zijn vóór hij vindt en geniet. Wie dan mag vaststellen dat hij een oprechte gelovige is, weet vanuit de bevinding ook van een komen tot en deel krijgen aan Christus; hij weet

dan ook wat hij toen in Hem zag en vond, en wat er toen tussen zijn ziel en de Heere Jezus omging.

Het geloof wordt geoefend vanuit het hart en is niet een domweg nabootsen met het verstand. Daarom zal het ook niet zomaar een vluchtige werkzaamheid zijn om daarop met een gerust hart en voor altijd het werk van de zaligheid te baseren. Maar een gelovige moet zolang hij op aarde is vanuit dat aanhankelijke en tegelijk vertrouwende geloof leven. Al zijn levenskracht, zijn licht, zijn blijdschap, en wat nog meer genoemd kan worden, bestaan in een voortdurende en actieve geloofsgemeenschap met Christus. Zie daarvoor Kolossenzen 2:6: ‘Gelijk gij dan Christus Jezus de Heere hebt aangenomen, wandelt alzo in Hem.’ Als deze kenmerkende zaken van het bevindelijke leven voor u onbekend zijn, dan is heel uw geloof zonder waarde. Ook heel uw hoop betekent dan bedrog, want die baseert u vanuit uzelf op de goedgunstigheid en de voorspraak van Jezus. Als de Geest van het geloof u niet eenmaal op Zijn eigen wijze bewerkt, hebt u in uw hele

leven en in al uw zorgen en noden niemand, die uw belang bij God zal behartigen. Dat zal zeer rampzalig zijn in het sterfuur en op de dag van het oordeel. Het zal een niet voor te stellen ontzetting zijn, als er dan niemand voor u is, als er dan geen Voorbidder voor u is. Zie Jesaja 59:16.

Ik hoop dat u hierover nu eens werkelijk ernstig bevreesd wordt! Dan kan ik u tot uw be-
moediging zeggen en eveneens om u aan te sporen, dat de Heere nog ernstig laat merken dat Hij het Zijne wil doen om u te bewegen tot het geloof. Want Hij geeft u het Woord waarin zo'n grote Zaligmaker en zo'n grote zaligheid wordt geopenbaard. Hij zendt u bode op bode om u te bewegen tot het geloof, dan eens door de schrik des Heeren, dan weer door het lokkende fluitspel van het Evangelie. Hij schenkt u onverdiend nog steeds het leven en de aangename dag der zaligheid om van al die goede gelegenheden gebruik te maken. Als u van tijd tot tijd in het bijzonder wordt aangespoord, als er op de deur van uw hart geklopt wordt en andere roepstemmen op u af komen, dan is het of Hij

te midden van al die stemmen die tot alle einden van de aarde komen, uw naam in het bijzonder noemt en zegt: ‘Wend u naar Mij toe, en word behouden’ en ‘geloof in het Evangelie’. Maak daarom veel gebruik van al die middelen, niet om daarin te eindigen of er enigszins in te rusten, maar met de bede om de Geest, opdat u werkelijk ontdekt wordt aan uzelf en daardoor uit uw oude bestaan geleid mag worden tot deze dierbare Christus.

Als de middelen daartoe voor u ooit hebben mogen dienen, oprechte gelovigen, dan moet u uit deze prediking stof verzamelen om dankbaar te zijn, er troost uit te putten en goede werken te doen.

Maar dat geldt pas dan als u met de apostel kunt zeggen: ‘Ik weet Wie ik geloofd heb’, 2 Timotheüs 1: 12. Als u daarover voor uzelf weinig licht hebt en dikwijls bestreden wordt, kunt u er niet toe komen om Jezus’ onovertroffen genade te erkennen. U kunt ook geen verkwikking vinden in uw nood, en u vindt ook geen aanmoediging om geestelijk werkzaam te zijn; u hebt er ook de kracht niet toe. Daarom

moet u uzelf beproeven of u in het geloof bent, 2 Korinthe 13:5, en er ernstig naar staan om dat bewust te beoefenen. De bewijzen daarvoor, die u zojuist zijn voorgehouden ter beproeving, kunnen daar ook toe dienen. Maar om hierover tot een helder begrip te komen, moet u niet langer zo praten over uw vroegere geestelijke werkzaamheden, en daarover ook niet gaan twisten met uw vijanden die alles in twijfel trekken, maar ze vaak aan de Heere laten zien en Hem vragen om er licht over te geven. Ook moet u ernaar staan - zelfs al zou dat nooit eerder gebeurd zijn - om deze geloofskeuze en dit opdragen van uzelf nu en steeds opnieuw te doen. Deze beide geestelijke activiteiten zijn te vinden bij David. Zie Psalm 139:23-24: 'Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg is; en leid mij op de eeuwige weg.'

Als u deze dubbele genade hebt ontvangen, namelijk dat u kunt geloven, en nadat u geloofd hebt, ook verzegeld bent met de Heilige Geest

der belofte (vgl. Efeze 1:13), sta dan toch met verwondering, blijdschap en dankbaarheid stil bij deze grote en vrijwillige liefde van Christus tot u. Vóór u nog geboren was, en ondanks het feit dat u vanaf de moederschoot overtreders genoemd moest worden en velen van u lang en ver van de Heere zijn weggezworven, tóch had Christus toen al gedachten van vrede over u! Toen is ook uw naam aan de Vader voorgedragen. Die genadige en altijd krachtige voorbede is de bron waaruit is voortgevloeid dat er eens een ‘tijd der minne’ voor u aanbrak. Al die bewarende, heiligende en vertroostende genade die u tot hiertoe ontvangen hebt, en ook al het heil waarop u voor tijd en eeuwigheid nog hopen mag, vloeien voort uit die voorbede, die er toen al was en nu nog onophoudelijk plaatsvindt. De discipelen moesten zich er ten hoogste over verblijden dat hun namen geschreven waren in de hemelen, Lukas 10: 20. Aan u wordt diezelfde blijdschap aangeboden. U bent in Jezus’ handpalmen gegraveerd. Hij kan en wil u nooit vergeten.

Christus legt hier de nadruk op het *geloof* als het enige middel dat een verbinding met Hem tot stand brengt, waardoor u deel hebt aan Zijn voorspraak en ontvangt waarom u gebeden hebt. Hij bidt niet voor hen die heel nauwgezet Zijn geboden bewaren. Dat laatste is wel nodig, maar dat kan nooit op de goede manier gebeuren dan alleen door het geloof. Waar het geloof is, zal het vanzelfsprekend zijn dat ook Gods geboden onderhouden worden. Hij bidt ook niet voor diegenen, die zich zo in hun zaligheid kunnen verheugen en verblijden. Dat wordt hier ook weleens ondervonden, maar ook dan geldt: alleen als men in Hem gelooft, kan men zich met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde verheugen, 1 Petrus 1:8. Zo is het met alle andere nodige en begerenswaardige zaken; ze vloeien alleen uit het geloof voort als dat op een goede wijze wordt beoefend. Wees er dan ook vooral mee werkzaam om het geloof te beoefenen, opdat het niet ophoudt en levend mag blijven in een voortdurende omgang met Christus, en in een steeds maar steunen op Hem. Wat u wilt doen of ontvangen zonder geloof, kan

God niet behagen. Dat is bevoeid willen worden vanuit een verstopt kanaal. Tegelijk moet u hier ook leren tevreden te zijn met het geloof. U wilt zo graag zien - in wat gevoelig genieten van 's Heeren gunst - wat Gods bedoelingen en Zijn middelen zijn, en wat de uitkomst is van Zijn wegen. Maar u moet bedenken: 'Zalig zijn ze die niet zullen gezien hebben, en nochtans zullen geloofd hebben', Johannes 20: 29. 'Wij wandelen door geloof, en niet door aanschouwen', 2 Korinthe 5:7.

De Heiland zegt duidelijk dat Zijn Woord het middel is om tot dit dierbare geloof te komen. Stel dat dan ook op hoge prijs en maak er voortdurend gebruik van, niet alleen in het dagelijkse onderzoeken van de Schriften, maar ook in het horen van de prediking. Het woord van Zijn dienaars, het woord dat zij uit Zijn Naam verkondigen, is dat middel. Daarom hebt u dat middel nodig, zolang het voor u nodig is dat uw geloof in zijn zwakte en bestrijding wordt staande gehouden. Zolang als het geloof nog kan opwassen en toenemen, zolang hebt

u ook deze middelen nodig, en daarvoor moet u ze ook gebruiken. Niet altijd is het gelezen en gehoorde Woord van God voedsel voor uw geloof, en niet altijd is het er een verkwikking voor. De Heere houdt soms terecht Zijn zegen in, opdat u Hem niet voorbij ziet en alleen op het middel let. U ondervindt niet zelden voor uzelf en merkt dat ook bij anderen, dat de Heere Zijn goedkeuring wil geven op het onderhouden van Zijn inzetten. Daarom zijn alle andere voorbeelden, hoe mooi ze ook lijken in uw ogen, en alle redeneringen en uitvluchten om zonder en boven deze genademiddelen tot geloof te komen, alleen maar schadelijke dwaallichten. Die leren u slechts om bij- of ongelovig te worden! Wie niet hoort naar Mozes en de profeten, en onder het Nieuwe Testament naar de apostelen, en hen niet gelooft, zal door geen enkele andere weg ooit op de juiste plaats komen. Zo zei Abraham het al in de gelijkenis, Lukas 16:29-31.

In het bijzonder moet u hier leren om u in alle dingen door uw geloof te funderen op de Heere

Jezus. Wat u hoopt of wenst, steunt niet op uw goede gestalten en hartelijke geloofswerkzaamheden, maar op Christus. Als u echter ondervindt dat uw tegenwoordige toestand en uw daden tegen u getuigen, laat dan toch niet na op Christus te steunen. U ziet immers in deze liefdevolle voorbede dat Zijn liefde niet aan voorwaarden behoeft te voldoen of dat ze opgewekt moet worden, maar dat ze geheel vrij en onvoorwaardelijk is. Wat u dan ook te vragen hebt, stel al uw smeekbeden in handen van deze welwillende Voorspraak. U moet het dan ook aan Zijn heilige en wijze keuze overlaten - die voor u altijd de beste is - wat Hij raadzaam vindt en wanneer Hij dat raadzaam vindt om aan de Vader voor te houden. Kunt u zelf dikwijls niet bidden zoals het behoort of met uw beden geen toegang vinden, dan is ook dat nog een reden te meer om in Hem te geloven en op Hem te hopen. Hij Die voor u bad, vóór u er was, vóór u bidden kon, en toen u niet bidden wilde, zal altijd leven om voor u te bidden, al was u traag en onbekwaam.

Ten slotte mag u wat Christus hier doet, ook wel tot een voorbeeld stellen voor uzelf, om Hem naar uw menselijke kunnen daarin na te volgen. Dat betekent dat ook u moet bidden voor hen die nog niet geloven. U kent hen die nog tot geloof zullen komen, niet bij naam zoals Hij. Maar daarom moet u bidden voor allen die tot geloof kunnen komen, dat zijn allen die nu leven. Dat geldt voor hen die al leven onder het Woord dat tot geloof leidt, én voor hen die dat nog missen, met de bede of zij daarvan toch kennis mogen krijgen. Hoewel u de vrijheid hebt, vanwege bijzondere betrekkingen, voor de één ernstiger in het gebed aan te houden dan voor de ander, u mag toch de vrijmacht van de Heere niet aanvechten, als het Hem behaagt daarvan af te wijken. U moet zwijgen als u moet vaststellen dat uw begeerte niet beantwoord wordt ten aanzien van velen en zelfs van hen die u het meest dierbaar zijn. ‘Hij ontfermt Zich over wie Hij wil, en verhardt die Hij wil’, Romeinen 9: 18. Hoewel u niet krijgt wat u zo graag wilde, zal de Heere van uw begeerte zeggen: ‘Gij hebt wel gedaan, dat het in uw hart

geweest is', zoals het David niet vergund was om de tempel te bouwen, 1 Koningen 8:18. Al valt de weigering u soms wel hard, u zult eens, als u niet meer wandelt door geloof maar door aanschouwen, van deze beschikking en van al Jezus' handelen voor Zijn troon, voor eeuwig zeggen: 'Hij heeft alles wel gedaan.'

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVERIEIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op ING Bank nr: 581492
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Scherpenzeel

Abonnement: € 9,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
(bij voorkeur schriftelijk) aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl